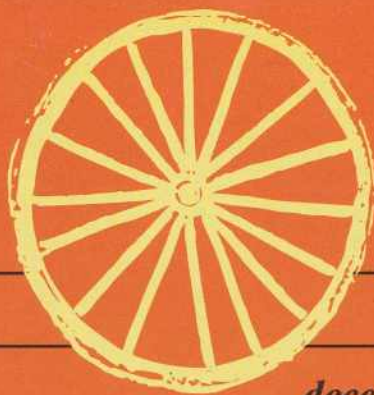

Romano

R O M S K I

them

S V E T

berš/leto: 7

december 2001, številka 13

SREČANJE ROMSKIH ŠOLSKIH OTROK

stran 8

stran 3

**Novo Mesto
DELAVNICA I, SLOVENIJA**

LIKOVNA DELAVNICA

stran 17

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 13, december 2001

založnik

Zveza Romov Slovenije

Gregorčičeva 55

9000 Murska Sobota

tel.: (02) 53-41-710

fax: (02) 53-41-711

e-mail: romani.union@siol.net

glavni in odgovorni urednik

Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor

dr. Pavla Štrukelj

Monika Sandreli

Janja Rošer

Štefan Šarkezi

Jelenka Kovačič

Zlatko Hahn

dopisniki

Zdravko Pilipovič, Krško

Filip Matko, Murska Sobota

Anita Cener, Serdica

Lujzi Baranja, New York

Dragoljub Acković, Beograd

prelom in tisk

Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada

500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št. 415-562/96, se Romano them - Romski svet šteje med proizvode za katere se plačuje 19% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

VSEBINA

Jože Horvat - Muc: <i>Beseda urednika</i>	2
Vera Klopčič: <i>Regionalni projekt za jugovzhodno Evropo za povečanje možnosti za zaposlovanje Romov</i> ...	3
<i>Manjšinske pravice in varstvo manjšin</i>	4
<i>Polica jco khuv gja 12 bersengere-romane sikle</i>	6
Anita Cener: <i>Območno srečanje romskih otrok</i>	8
Slobodan Nezirovič: <i>Okrogla miza na temo »tujci«</i>	9
Slobodan Nezirovič: <i>Razprava na temo bivalne razmere velenjskih romov</i>	10
Slobodan Nezirovič: <i>Sestanek za ureditev bivalnih razmer velenjskih romov</i>	10
Anita Cener: <i>Prva obletnica ženskega foruma</i>	11
Janja Rošer: <i>3. območno srečanje romskih folklornih skupin</i> ..	12
<i>Đurdevski dan</i>	13
<i>Romske otroške prireditve</i>	14
Ljudmila Bajc: <i>Predavanje »Skrb za zdrave dojke« v romskem naselju Brezje</i>	14
Filip Matko: <i>Sedmi mednarodni romski tabor</i>	15
Filip Matko: <i>Tretjič Romski zbornik</i>	16
Anita Cener: <i>Mladi likovni ustvarjalci</i>	17
<i>Romi pišejo - Rjavo dombo Zenkovci</i>	18
Sandreli Monika: <i>Teden romske kulture II</i>	19
Robertina-Tina: <i>Nekaj o našem društvu</i>	20
Robertina-Tina: <i>Sedmi mednarodni romski tabor</i>	21
Sašo Nezirovič: <i>Pesmi</i>	22
Silvana Nezirovič: <i>Pesmi</i>	22
Bojan Ibraimović: <i>Pesmi</i>	23

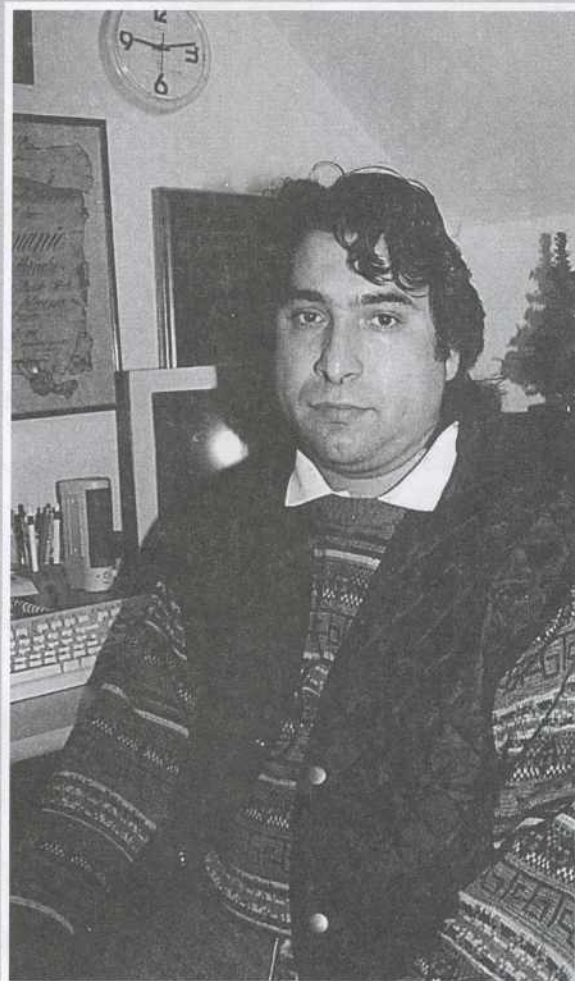
Beseda urednika

Jože Horvat - Muc

glavni in odgovorni urednik

Tudi leto 2001 se izteka in z željami po boljšem prihajajočem letu ter z upanjem boljše prihodnosti bomo tudi ustvarjalci časopisa Romano Them - Romski svet zaključili letošnje leto.

Da se nam Romom v Sloveniji po besedah nekaterih vplivnih politikih pišejo boljši časi, ni dvoma. Saj so različne tuje delegacije, ki so ugotvaljale stanje (položaj) in življenje Romov v Sloveniji, ugotovile kar nekaj pomanjkljivosti v zakonodajah in izvedbi zakonodajnih določb v praksi. Bili so tudi določeni primeri diskriminacije Romov. In prav zaradi poročila Evropske unije (EU), ki posebej opozarja Slovensko vlado na pomanjkljivosti pri ureditvi položaja Romov je pričakovati s strani naše države premik pri izboljšanju življenja Romske skupnosti pri nas. Mi si seveda želimo, da bodo politiki držali obljubo. Pa ne le zaradi prihajajočih volitev, kjer smo Romi politikom in strankam zelo pomembna številka pri volitvah, ampak tudi zaradi obveznosti, ki naj bi jo imela v prihodnosti naša država do manjšin. Življenje gre naprej in izdaja našega časopisa je del ustvarjalnosti na področju informiranja. Tako bomo še naprej informirali naše bralce o dogodkih okoli nas, in ki se tičejo nas.

Kot urednik časopisa bom zaključil svojo besedo primerno prihajajočim časom, kjer prevladujejo prijetne besede, želje in jasen pogled v prihodnost. Slovenski Romi smo lahko srečni, da smo del slovenske družbe in državljani Slovenije. Čeprav kot sem zgoraj navedel ni vse tako kot bi moralo biti, je pa sigurno boljše kot v večini držav kjer živijo Romi.

Vsem otrokom želim, da bi jih obiskal Božiček in Dedek mraz. Staršem pa, da bi v času praznikov bili skupaj s svojimi otroki in jim nudili vso toploto starševstva. Uredniški odbor časopisa Romano them - Romski svet in Zveza Romov Slovenije želi vesel božič ter srečno, zdravo in uspešno leto 2002.

Regionalni projekt za jugovzhodno Evropo za povečanje možnosti za zaposlovanje Romov

Delavnica I - Slovenija

Delavnica za usposabljanje delavcev lokalnih zavodov za zaposlovanje Zaposlitvene možnosti pripadnikov romske skupnosti

Vera Klopčič

Delavnica je potekala v Novem mestu, v času od 3. - 5. oktobra 2001. Cilji delavnice so bili izboljšanje možnosti za zaposlovanje Romov. Sama tematika in izjemno živahna razprava je pritegnila k aktivnemu sodelovanju vse udeležence delavnice, ki so prispevali k uspešnemu poteku dela. Predstavitev projektov in primerov dobre prakse, predstavitev praktičnih izkušenj iz Slovenije in iz drugih držav (konkretno iz Švedske in Romunije) ter opredelitev najpomembnejših odprtih vprašanj skupaj s predlogi za delovanje v prihodnje pomenijo vsebinsko podlago za nadaljnje lokalne, državne in regionalne dejavnosti.

Udeleženci

- Predstavniki območnih zavodov za zaposlovanje z območij v Sloveniji kjer živijo Romi
- Predstavniki Zveze Romov Slovenije in predstavniki Romov z Dolenjskega
- Predstavniki centrov za socialno delo
- Predstavniki delodajalcev
- Predstavniki Urada za narodnosti
- Predstavniki Inštituta za narodnostna vprašanja
- Dva eksperta iz tujine: Alina Marić (LERNIA, Švedska) in Virgil Bitu (Foundation PAKIV, Romania).

Dodatno k programu je bil v četrtek popoldan pripravljen ogled romskega naselja Žabjek-Brezje.

Splošno informacijo o delavnici so povzeli naslednji mediji:

- Lokalna TV »Vaš kanal« (sreda, 3.10.2001)
- TV Slovenija (četrtek, 4.10.2001)
- »Studio D« lokalni Radio (petek, 5.10.2001)
- Radio Slovenija (četrtek, 4.10.2001)
- Časopis »Dolenjski list« (sreda, 3. 10. 2001 in 10. 10. 2001).

Način dela

Otvoritveni del je vodila mag. Vera Klopčič z Inštituta za narodnostna vprašanja. Po pozdravnih besedah župana Mestne občine Novo mesto dr. Antona Starca, predstavnika Urada za narodnosti Staneta Baluha in predstavnika Zveze Romov Slovenije Jožeka Horvata, je direktor Območne enote Zavod za zaposlovanje g. Frane Smerdu predstavil dosedanja prizadevanja za zaposlovanje Romov v Sloveniji.

V dinamični in živahni začetni razpravi je ga. Alina Marić predstavila eksperte Sveta Evrope ter na kratko orisala projekt Sveta Evrope, namen delavnice in vsebino treh tematskih sklopov. Ob razpravi o temi I (*Kako lahko zavodi za zaposlovanje prispevajo k izboljšanju delovnih stikov z*

romsko skupnostjo) so udeleženci pričeli s primerjalno predstavitvijo izkušenj in posameznih problemov oziroma možnosti in ovir za boljše delo. Čeprav so udeleženci delali v manjših delovnih skupinah, so si bile njihove ugotovitve v bistvu zelo sorodne. Glavna dilema, ki je povezana z Ustavno in zakonsko ureditvijo pravice do (ne)opredeljevanja v smislu narodnostne pripadnosti ter zakonske regulative varstva osebnih podatkov, se je izoblikovala v obliki vprašanja brez odgovora:

Ali naj bodo Romi opredeljeni kot posebna skupina znotraj kategorije nezaposlenih oseb in naj bodo torej upravičeni do posebnih pravic ali pa je rešitev v zagotovitvi enakega statusa, varstva in možnosti tako za Rome kot za vse druge brezposelne osebe.

V okviru teme II (*Kako lahko zavodi za zaposlovanje spodbujajo samozaposlitev in zaposlovalne projekte znotraj romske skupnosti*) je g. Virgil Bitu predstavil pridobitne projekte, ki trenutno potekajo v Romuniji, v njih pa so vključeni tudi Romi. Nato je povabil udeležence k izračunu dejanskih letnih stroškov države za brezposelno osebo, ki prejma socialno pomoč, v primerjavi s stroški odpiranja novih delovnih mest.

Tema III (*Kako lahko zavodi za zaposlovanje razvijajo učinkovito strategijo za delodajalce glede zaposlovanja romske skupnosti*) se je pričela s predstavitvijo direktorice podjetja Portoal iz Novega mesta, Silve Bajuk, ki je predstavila programe za Rome, ki so potekali v okviru programa javnih del na Dolenjskem. (Predstavitev na CD, s slikami, grafi in ilustracijami).

Po tem je ekspekt Sveta Evrope Virgil Bitu opredelil tri glavne točke (*motivacija, organizacija in participacija*) kot temeljna vprašanja za izboljšanje možnosti za zaposlovanje Romov.

Splošne opombe, ugotovitve in priporočila delavnice

- Udeleženci so se strinjali, da se morajo ukrepi uresničevati postopoma. Zaradi nizke stopnje izobrazbe in pomanjkanja motivacije, mora usposabljanje Romov za zaposlovanje zajeti tudi odpravo nepismenosti, osnovnošolsko izobraževanje in tečaje za poklicno usposabljanje za mladino in odrasle.
- V tem trenutku zajemajo možnosti za zaposlovanje Romov v Sloveniji predvsem vključevanje Romov v programe javnih del (npr. na področjih: ureditev bivalnih razmer, izobraževanje, kmetijstvo).
- Možnosti za prihodnost so bodisi v vključevanju v programe javnih del ali v oblikovanju posebnih podjetij oz. kooperativ, ki jih lahko upravljajo Romi ali ne-Romi. Predstavniki Romov so poudarili, da je za nadaljnja

izboljšanja nujno pričeti s posebnimi tečaji o romski kulturi, identiteti in tradiciji. Tako se bodo uslužbenci v javnih službah seznanili tudi s kulturnimi značilnostmi romske skupnosti, ne le s socialnimi problemi.

- Romska društva v Sloveniji so združena v Zvezo Romov Slovenije. Na delavnici so predstavniki Romov izrazili pripravljenost sodelovati z lokalnimi in državnimi ustanovami v prizadevanjih za izboljšanje možnosti za zaposlovanje Romov. Predlagali so, da bi Zveza Romov Slovenije postala kontaktna točka in posrednik med delodajalci in Romi, ki iščejo zaposlitev.
- V zaključnem delu so se izoblikovali predlogi za najpomembnejše ukrepe, ki morajo biti vključeni v državno strategijo za zaposlovanje Romov v Sloveniji. V skladu z vladnim programom za »pomoč Romom« iz leta 1995, bo Vlada Republike Slovenije spodbujala sodelovanje med Romi in državnimi organi, lokalnimi oblastmi in ustanovami.
- Primeri dobre prakse in doseženi rezultati na lokalni

ravni morajo biti vključeni v nacionalni program in strategijo. Še posebej pomembno je, da se za uresničitev programov in strategij določi način kontinuiranega financiranja iz proračuna.

Rezultati

Prispevek delavnice k izboljšanju zaposlitvenih možnosti za Rome v Sloveniji ter k izboljšanju delovanja zavodov za zaposlovanje je možno ocenjevati le skozi koordinirano in dolgoročno spremljanje dejavnosti na tem področju. Priprava publikacije s prispevki delavnice lahko bistveno prispeva k možnostim evalvacije v slovenskem prostoru.

Poleg tega pa je že sedaj možno opredeliti pozitivne značilnosti delavnice:

- To je bila priložnost za direktne kontakte predstavnikov območnih zavodov za zaposlovanje z omočij v Sloveniji kjer živijo Romi, za spoznavanje, izmenjavo izkušenj in primerjavo z izkušnja-

mi iz drugih držav;

- Pomemben rezultat delavnice je v tem, da je omogočila in olajšala stike med Romi, romskimi društvi in uslužbenci javnih ustanov, še posebej v območnih zavodih za zaposlovanje in v centrih za socialno varstvo;
- Delavnica je okrepila obstoječe sodelovanje in mrežo stikov ter poudarila potrebo po razvoju in učinkovitem izvajanju nacionalne strategije za zaposlovanje Romov v Sloveniji.

Priporočila delavnice

Kako izboljšati možnosti za zaposlovanje Romov?

1. Vključiti nove poklice (npr. Mediatorji na posameznih področjih v javnem sektorju) v seznam poklicev;
2. Oblikovati poseben sklad za podporo pridobitnim projektom in samozaposlitvenim projektom za Rome;
3. Podpirati infrastrukturo in možnosti delovanja romskih nevladnih organizacij;
4. Zadolžiti posamezne osebe na Zavodih za zaposlovanje za vprašanje Romov in ustvariti ustrezno mrežo stikov za to področje;
5. Zaposeliti Rome kot svetovalce v območnih zavodih za zaposlovanje;
6. Zagotoviti zaposlitev za Rome, ki so končali višjo stopnjo izobrazbe ali tečaje za poklicno usposabljanje;
7. Spodbujati partnerstvo med Romi, nevladnimi organizacijami in državnimi ustanovami;
8. Vključiti romske nevladne organizacije v postopek zaposlovanja Romov;
9. Omogočiti romskim nevladnim organizacijam, da delujejo kot kontaktne točke med delodajalci in romskimi iskalci zaposlitve;
10. Dati finančne olajšave za delodajalce, ki zaposlujejo Rome;
11. Objaviti uradne dokumente o Romih in spoštovati sprejeta zagotovila;
12. Organizirati posebne tečaje za poklicno usposabljanje in prekvalifikacijo za Rome.

Manjšinske pravice in varstvo manjšin

Slovenija je ratificirala najpomembnejše dokumente na področju varstva manjšin.

V Ustavi priznane manjšine (Madžari, Italijani, Romi) so zastopani v Vladni komisiji za narodne skupnosti in v komisiji za varstvo Romov. Vladni Urad za narodne manjšine nadzira izvajanje zakonodaje za varstvo manjšin in zagotavlja sredstva povezana z uporabo jezika, medijev in kulturo manjšin.

Ustava Slovenije zagotavlja posebne pravice madžarski, italijanski in romski manjšini. Madžarski in italijanski manjšini so zagotovljene pravice do izobraževanja in šolanja v njihovih jezikih, madžarski in italijanski jezik sta priznana kot uradna jezika na območjih, kjer manjšini živita. Imata tudi pravico do direktnega predstavnštva v parlamentu, kjer imata vsaka po en zago-

tovljen sedež. Položaj madžarske in italijanske manjšine lahko smatramo kot dober ter njihovo varstvo kot izčrpno. Romska manjšina v Sloveniji šteje okoli 6.500 - 10.000 oseb. Poseben status in pravice romske skupnosti so zagotovljene z Ustavo (člen 65). Pravice romske skupnosti so zagotovljene v področni zakonodaji, npr. v Zakonu o lokalni samoupravi, Zakonu o lokalnih volitvah ter Zakonu o organizaciji in financiranju izobraževanja. V aprilu 2001 je Ustavno sodišče v odločbi ugotovilo, da so nekatere določbe Zakona o lokalni samoupravi v nasprotju z Ustavo, ker ne zagotavljajo ustrezne pravne podlage za predstavnike romske skupnosti, ki želijo kandidirati na lokalnih volitvah. Zakonodajne določbe še niso v celoti prevedene v prakso, ker mnogi Romi niso uradno prijavljeni in torej ostaja

celotno število pravljenih Romov pod zakonodajnim limitom. Nekateri zakoni so namenjeni le »avtohtonim« Romom - izključujoč »ne avtohtone« Rome, tudi če so državljani (Slovenije).

Številni pripradniki romske skupnosti so med najrevnejšimi gospodinjstvi v Sloveniji, 74 % med njimi so prejemniki socialne pomoči in 87 % pripadnikov romske skupnosti ni redno zaposlenih. Lansko leto je Vlada sprejela Program Enake možnosti za zaposlovanje Romov, za izboljšanje zaposlitvenih možnosti. Dočim je to pozitiven razvoj, še vedno obstaja potreba po politiki za socialno-ekonomsko integracijo Romov, še posebej na področju zaposlovanja in zdravja. Vztrajni naporji so potrebni tudi na področju izobraževanja. Bili so določeni primeri diskriminacije Romov.

Incidenti ki FS »Pralja Ramiz thaj Hamid«

Policajco khuvgja 12 bersengere - romane sikle

Avdive angli fundavni sikljovni »Pralja Ramiz thaj Hamid« o sikle-tari akaja siklana mudro protestirinhgje baso ikalibe - lengere direktore tari akaja funkcia. O sikle kola so nekobor dive bojkotirinen o sikljoba ki kupa ple jerienar, faisalingje avdive te ikeren mudro protestia angli avlin akale sikljovni, baso ando panlo lafi tari rig e ministerske basi edukacie prof. d.r. Nenad Novkovski. Ko akava protesti ked-ingjape baro numero sikle kola so skandirienna- te iranelpe o direktori napalal ki siklana. Baši akaja

cipota sine akhardi policija. O jerie e cavengere acile keda dikle kaj - chavenge taro 10 dzi ko 15 bersa akharde si trin policijakere kombia. Palo lengoro resiba, iklilo incidenti, kote sio jekh desudujebersengoro, sine khuvdo taro jekh policajco, kova so yorale dzovapea e chaveske sine vakerdo kaj te dzal peske khere, te na gelo ka ovel mardo. O chavo kova so na manglja te mukel o protestia acilo panda, a o policajco revoltirimo taro adava so o tikne bersengoro na sungjale, astargljale taro vas, cid-ingjale kori peste thaj surakergja te marel e tikne. O khedime jerie kola so sine ko akava than - astargje

e chave thaj cidengjele taro vsa e policajcoskoro. Palo ko kava akhardo sine o serutno tari komuna Suto Orizari, kova so peravgja i thardi tenzia maskar o policajcia thaj o jerie e siklengoro. Basi akaja cipota sine akhardi - i Republikakoro organizacia baso arakibe e romane niamengoro, thaj i misia ki Makedonia taro OBSE. Ki fuhal na alem dzi ko informacie taro policiakoro stacioni ko Cair baso cipote, kola so ule ki FS »Pralja Ramiz thaj Hamid«, tari kupatni Suto Orizari.

RIA

Palo faisalibe taro Ministeriumi basi edukacia

Ikaldo tari buti o direktori tari FS. »Phralja Ramiz thaj Hamid« tari Suto Orizari o Saip Isein

Osiklovne tari akaja sikljovni, kote si 100 % Romane chave, bojkotirinhgje o sikljovibe, sar protesti a-so o ikljajbe e jekhutne direktori - Rom ki jekh Fundavno sikljovni ki Makedonia

Akala divesa o diyutne sine havljarde informaciaja kote palo faisali taro Ministeriumi basi edukacia sine ikaldo tari funkcia direktori ki FS. »Phralja Ramiz thaj Hamid« tari komuna Suto Orizari, e rajo Saip Isein jekhutno Rom direktori ki jek fundavno sikljovni ki Makedonia. Udzardi sine i reackia taro romano politikano bloko, thaj o romane biradzakere organizacie, kote organiziringja pe pres konferencia, kote lele than o serutne taro romane politikane parti- (numa na i Unia e Romengiri tari RM) dzene taro Konsili ki Komuna Suto Orizari thaj javer. Ko akava presi sine sikavdo op kjerkipa taro akava faisalipa thaj ko savo si vahti andi. A-so o lafikeribe e diz-

jakere serutneske tari komuna Suto Orizari thaj lideri taro OPRM, rajo Nezdet Mustafa akava faisali si panda bare pipakjajbaja sebepi so baso dzi-akanutno butikeribe e ikalde direktoreskoro na sine bilache bukja, thaj dophergja ple butikeribja te vazdel o rejting e sikljovnakoro. O prezidenti taro PCER Faik Abdi vakjergja kote akale faisalie nane peljaribe e Saip Iseine-ske numa peljarenape sa o Roma, thaj akava faisali valjani te chivale pe. A-so o hali maskar o diskuntatia, sine dikhlo kote akava faisali si but sig ando thaj politikane palunibaja. Sar argumenti sine sikavdo o faisali kote ikalela pe e direktori tari dzi akanutni funkcia, bizo niami te kjerel pe prigovor, thaj akava faisali si telohramosardo ko 30-to oktombri 2001 bers numa dendo e direktoreske Saip Isein ko vast direktno tari nevi direktorka ki odoja sikljovni ko 8-to noembri 2001 bers O bicalipa taro sikljovne Roma tari akaja sikljovni si

baro thaj dengje havljarija kote ka bojkotirinen o sikljovibe sa dzi kote na iranel pe jali chinavel pe akava phando lafi. I informativno agencia RIA rodingja taro ministeri novkovski komentari basi akava chinavdo lafi, numa na sine ko kabineti, dzi kote ko telefonikano lafikeribe e telal sekretarea ko akava ministeriumi - kotor baso fundavunte sikljovni o Gjorgji Ilievski, sine vakjerdo kote majpakjavutno si kote kjerela pe buti baso but ikeribe e ikalde direktoreske thaj devijacie ko leskoro butikeribe, numa na valjani te manipulirinel pe e chavencar thaj o bojkot e sikljovibaskor. Ko lafikeribe e deputatea ki Khedin tari RM thaj serutno ki Unia e Romengiri tari RM o Amdi Bajram, basi lengiri g'nd akaleske, ov vakjergja kote nane zapendzardo akalea thaj na sine akhardo ki pres konferencia, numa ka del zori te faisarel pe akava problemi. Savo ka ovel o epilogo taro sa akava ka sikavel o vahti.

RIA

By the decision of the Ministry of Education

The director of the primary school »Braka Ramiz i Hamid« in the community Shuto Orizari in Skopje, Mr. Shaip Isein dismissed.

The pupils from this school, who are 100 % of Roma nationality, boycotted the today's teaching lessons, as a sign of protest because of the dismissal of the only Roma director of a Primary school in Macedonia.

Nowadays, the public has been disturbed upon the decision of the Ministry for Education and the dismissal of the director of the Primary School »Braka Ramiz i Hamid« from Skopje's community of Shuto Orizari, Mr. Shaip Isein the only Roma - director of a primary school in Macedonia. The reaction of the Roma political bloc that followed, as well as the reaction of the Roma non - Government organizations was to be expected. They have organized a press conference at which the leaders of the Roma political parties (except for the political party Union of Roma in Macedonia), members of the Council of the Shuto Orizari community and some others participated. At the press conference they expressed their bitterness about the decision and its timing. According to the statement of the major of

the Shuto Orizari Community and the leader of the United Party of the Roma in Macedonia Mr. Nedzet Mustafa, this decision is even more unacceptable, considering the fact that against the director of this Primary School there were no complaints regarding his working so far, but on the contrary, with his work he has achieved to increase the school's rating. The president of Party for Fully Emancipation of the Roma in Macedonia Mr. Faik Abdi pointed out that this act is not an insult for Shaip Isein, but an insult for the entire Roma nationality and that decision has to be revoked. According to the statements, the mood among the disputants was that this decision was made in a rush and has a political background. As an argument to this conclusion presented to the present at the press conference was the Decision by which the director was dismissed from his function, without right for a complaint nor a plea to the decision and further, the decision signed on 30 October 2001, was handed to Mr. Shaip Isein on 8 November by the new appointed director of the school. The dis-

content of the Roma pupils attending this primary school is enormous and there is an intention to boycott the lessons unless this decision is canceled or revoked.

The Roma Informative Agency - RIA has asked the Minister of Education Mr. Novkovski for an explanation on this decision, but he was not available, while in the phone conversation with the vice-secretary in the Ministry Mr. Gorgi Ilievski he stated that the decision is most probably a result of some irregularity with the work of the director, but in any case, he said, nobody should manipulate with the pupils, so that they will boycott the lecturing.

When asked to express his opinion about the events, the Roma deputy in the Macedonian Parliament and leader of the political party Union of the Roma in Macedonia, Mr. Amdi Bajram said that he has neither been informed nor invited to the press conference, but in any case he would make an effort and help in resolving of this case. What will be the outcome it remains to be seen?

RIA

Incident in the primary school »Braka Ramiz i Hamid«

Policeman hit 12-year-old pupil of Roma nationality

Today, in front of the primary school »Braka Ramiz i Hamid«, the pupil attending the above mentioned school were protesting peacefully, because of the decision for dismissing the director of the school.

The pupil who for several days now don't want to attend the lectures in the school, together with their parents, decided to organize a protest in front of the school, because of the decision of the Minister for education Nenad Novkovski. A big number of pupils participated at the protest in front of the school, shouting their demands for returninf of their dismissed director to

his old position in the school. Soon enough the police was called to the event, who according to eyewitnesses arrived at the scene with three police vans. The parents participating at the protest were surprised by the fact that because of children on the age of 10 - 15 years even three police vans were called. As the police arrived, there was an incident in which a 12 year old pupil was hit by one of the policeman, who threatening the boy told him to go home and if not so the boy would be beaten. The child didn't want to obey him, caught- the boy's hand pulled him and started hitting the minor. The parents present at the event gathered and

succeeded to detach the pupil from the policeman's hands.

After this the major of Shuto Orizari community was called at the scene, who has becalm the already inflamed situation between the police and the parents.

The Republic organization for protection of the Roma rights and the OSCE Mission in Skopje were informed about the incident.

Unfortunately, up till now we didn't succeed in our efforts to get an official statement from the police about the incident in front of the Primary School »Braka Ramiz i Hamid« in the Shuto Orizari community in Skopje.

RIA

Območno srečanje romskih otrok

Anita Cener

V soboto, 22. 10. ob 10. uri smo ob tednu otrok, v društvu Romano Zeleno več organizirali 1. območno srečanje romskih otrok.

Namen oziroma glavni cilji tega našega projekta so bili:

- praznovanje praznika otrok - Teden otrok,
- druženje otrok, sklepanje novih prijateljstev,
- pokazati svoje sposobnosti in talent.

Soorganizator naše prireditve je bila OŠ Sveti Jurij, ki nam je pri tem projektu izredno veliko pomagala, ponudila nam je prostor, kjer smo srečanje lahko izvedli, poskrbela je tudi za pogostitev ter nam pomoč

ponudila tudi pri tehničnih stvareh (ozvočitev, klopi). Ob tej priliki bi se rada zahvalila vsem tistim, ki so nam na kakšen koli način pomagali pri organizaciji tega projekta.

Na srečanju so se nam predstavili otroci z OŠ Sv. Jurij, Cankova, Kuzma, Murska Sobota I., II. in III. in sicer z recitali, plesom, glasbo ter z lutkovno dramatizacijo.

Na srečanju so bili slavnostni govorniki gospod župan Janko Halb, pomočnik ravnatelja OŠ Sv. Jurij g. Drago Šafer in predsednik Zveze Romov Slovenije g. Jožek Horvat-Muc, ki so to prireditev zelo pohvalili, prav tako so nad srečanjem bili navdušeni vsi učitelji, ki so otroke spremljali, starši in ostali gosti. Lepo pa so se imeli tudi naši

otroci, ki so nam pripravili zelo zanimiv program, pokazali so svoje skrite sposobnosti, ki jih marsikateri otroci nimajo.

Okrogla miza na temo »tujci«

Slobodan Nezirović

V okviru festivala mladih kultur Kanigunda je bila 22. 8. 2001 organizirana okrogla miza, kjer so prisotni obravnavali položaj tujcev v Slovenskem prostoru.

Poleg organizatorjev, predstavnikov nevladnih organizacij so bili prisotni tudi predstavniki različnih skupnosti kot so: Albansko društvo, Pravoslavno društvo, predstavnika Islamske in črnske organizacije in župan Mestne občine Velenje, ter posamezniki, ki jih ta problematika zanima.

Na razpravo so bili povabljeni tudi predstavniki romskega društva Romano vozo, sestanka so se udeležili

Nezirović Slobodan, Sašo Nezirović, Renat Asani. Organizator je prisotne seznanil s katerimi težavami se tujci srečujejo v vsakdanjem življenju. Med večje sodi pridobitev azila oziroma ustreznega dovoljenja za bivanje, problem predstavlja tudi način preživljanja, saj dosedanja zakonodaja prepoveduje osebam, ki so si pridobile status begunca redno zaposlovanje, po drugi strani pa za sezonske in slabo plačano delo uvažata delavce iz tujine. Veliko tujcev je vsakodnevno diskriminiranih in se jih obravnava nehumano, predvsem ilegalne pribežnike. Govora je bilo tudi o »tujcih«, ki so si to ime pridobili zaradi drugačne spolne usmerjenosti,

barve kože, načina razmišljanja in socialnega statusa.

Predsednik romskega društva Slobodan Nezirović je prisotnim predstavil položaj romov v Sloveniji. Povedal je, da veliko romov še vedno živi brez osnovnih bivalnih pogojev, saj so nekatera romska naselja brez elektrike, vode in komunalne ureditve. V življenju se zaradi slabe izobrazbe, socialnega statusa, diskriminacije, predsodkov ne morejo uveljaviti na področju zaposlovanja, ne morejo si privoščiti ustrezne zdravstvene nege in izobrazbe. Veliko priseljenih romov iz nekdanje Jugoslavije nima urejenega ustreznega dovoljenja za bivanje, oziroma državljanstva RS, ker zaradi svoje nepismenosti in strahu pred vojno niso odšli iskat ustrezne dokumentacije, ki je potrebna za pridobitev državljanstva RS. Sašo je predstavil vpliv medijev na rome, saj so ti zaradi povečanja prodaje naklade z nekorektnimi članki in izjavami predstavili rome v slabi luči in tako povečali nestrpnost do romov.

Udeleženci so prišli do skupnega sklepa, da Slovenija še nima razvite dovolj dobre ustrezne politike, ki obravnava tujce na svojem ozemlju in če se bo hotela vključiti v Evropo bo morala razmišljati tudi v smer tega področja. Okrogla miza je bila predvajanja na prvem programu slovenske televizije.

Okrogla miza 28. 3. 2001

Razprava na temo bivalne razmere velenjskih romov

Slobodan Nezirović

Velenjski romi smo 28. 3. 2001 organizirali razpravo na temo »Položaj romov v Slovenskem prostoru«. Razprava se je odvijala v prostoru sejne sobe Mestne občine Velenje, soba 1/27. Poleg članov domačega društva so se seje udeležili tudi predstavniki ZRS, člani Mariborskega romskega društva, predstavniki romskega društva iz Krškega in občinski predstavniki: Urad za negospodarske javne dejavnosti, Peter Kovač, Darja Višnjar, center za socialno delo Velenje Jelka Fužir, vodja prostovoljnega dela šolskega centra Velenje Alenka Čas, Urad za narodnost RS Bačič Geza. Predsednik ZRS Jože Horvat je predstavil položaj romov v

Sloveniji in Prekmurju. Povedal je, da se občina v Murski Soboti trudi za izboljšavo razmer romov v svoji občini, prav tako imajo romi svojega predstavnika v občinskem svetu. Predstavniki Mariborskih in Krških romov so predstavili položaj romov na svojem področju in aktivnosti s katerimi si poskušajo omiliti svoj položaj, saj organizirajo razne prireditve, sestanke, razprave za osveščanje romskega in neromskega prebivalstva.

Urad za narodnost RS se že leta trudi za izboljšavo razmer Romske narodnosti na nivoju zakonodaje. O tem je spregovoril g. Bačič Geza.

Velenjski romi so prisotne seznanili o svojem položaju. Povedali so, da največji problem predstavlja problem zaposlovanja in neprimerni bivalni pogo-

ji. Zapršili smo za sodelovanje pri reševanju problematike Velenjskih romov, kar je predstavnica Centra za socialno delo podprla. Predstavnica Urada za negospodarske javne dejavnosti, Darja Višnjar je dejala, da romi morajo napisati svoje predloge za reševanje stanovanjskega problema in naj jih posredujejo ustreznim ustanovam. Romi smo idejo podprli.

Sestanek za ureditev bivalnih razmer velenjskih romov 8. 8. 2001

Slobodan Nezirović

Predstavniki MO Velenje so 8. 8. 2001 organizirali sejo, na katero so povabili predstavnike velenjskih romov, oziroma stanujoče prebivalce na objektu Turn. Poleg predstavnikov Romov so se razprave udeležili predstavniki MO Velenje; mag. Peter Kovač, Judita Stropnik Mravljak, Drago Martinšek, Darja Višnjar. Namen sestanka je bil dogovor o ureditvi bivališč za velenjske romi. Predsednik Slobodan Nezirović je predstavil bivalne razmere romov v MO Velenje. Povedal je, da so romi naseljeni na graščini Turn, ki je že dotrajana in predstavlja resno grožnjo za tam živeče prebivalce. Saj omet že

odpada, pojavljajo se razpoke v zidovih, streha pušča, pod je že dotrajan oziroma preperel, veliko stanovanj nima sanitarij, kopalnic, pojavljajo se miši, podgane in druge golazni. Stanovanja so vlažna, stropovi so visoki, dnevna svetloba je ponekod zelo slaba in si je zato potrebno svetiti tudi podnevi. Zaradi slabe komunalne ureditve se med prebivalci širi bolezen kot so zlatenica ... Podžupan MO Velenje je povedal, da želijo spremeniti namembnost tega objekta in je zato predlagal, da se sestavi spisek stanujočih na gradu Turn, njihov socialni status, izobrazbo, pripravljenost za sprejem dela in opredeljenost za izgraditev romskega naselja ali da nas razselijo posamezno v več objektov v Velenju

oziroma, če bi želeli živeti v graščini Turn, ko jo bodo obnovili.

Predstavniki MO Velenje so povedali, da bodo sklicali komisijo, ki bo ugotovila dejansko stanje objekta. Romi smo predlagali sodelovanje pri reševanju bivalnega problema romov, tako da bi bili prisotni na sejah, ko se ta problematika obravnava. Predlog so predstavniki MO odobrili in so želeli, da mi predlagamo osebo, ki bo prisotna, ko bo komisija ugotavljala stanje objekta. Romi so predlagali Panič Srđana. V razgovor so se vključili tudi ostali pripadniki romske skupnosti v Velenju. Razpravljali so o zaposlovanju romov v Velenju in predlagali, da se k naslednji seji povabijo tudi predstavniki Zavoda za zaposlovanje. Razprava je obravnavala tudi šolanje romskih otrok in vključitev romov preko javnih del. Ker so trenutno zelo slabi bivalni pogoji na tem objektu, smo romi predlagali sanacijo najbolj nevarnih del objektov, tako smo predlagali reden odvoz smeti, predlagali smo očiščevalno akcijo objekta, zasedrpljevanje miš in druge golazni, tam kjer je pod že hudo dotrajan, da se opravi sanacijska dela ...

Prva obletnica ženskega foruma

Anita Cener

Minevajo dnevi, tedni, meseci in tako je minilo tudi eno leto od tistega 23. septembra 2000, ko smo v Gostišču Kuzmič v Sv. Juriju ustanovile Ženski forum. Točno eno leto po ustanovitvi smo se zopet zbrale na istem mestu in v istem kraju, kjer smo imele svojo prvo slavnostno sejo. Najprej smo naredile poročilo projektov, ki smo jih v tem letu organizirale, hkrati pa smo se

že dogovarjale o projektih za naslednje leto. Čeprav nekateri mislijo, da je Ženski forum »brezvezen«, naj ob tej priliki omenim le naše večje projekte, ki so dokaz tega, da smo v tem letu uspele narediti kar precej stvari.

Naši projekti so naslednji: Ob Tednu otroka smo organizirale gledališko predstavo Sneguljčica, ob Božiču smo obdarile otroke v Velenju in v vrtcu na Pušči, izdelke za Veliko noč smo razstavile ob Svetovnem dnevu Romov.

To je le nekaj naših projektov, srečanj oziroma druženja žensk, kar je tudi poglobitveni namen foruma bilo veliko več. V forumu smo postale prijateljice in prav vesele smo, ko se srečamo na kakem srečanju, se usedemo skupaj ter se pogovarjamo o temah, ki nas najbolj zanimajo. Želim si, da bi v prihodnosti dosegle še veliko več, kajti želja, načrtov in pa ciljev nam ne manjka, potrebna sta le volja in trud, ki pa ju dekleta in ženske v forumu imamo zadosti.

Ženski forum

Monika Sandreli

Pri ženskem forumu imamo cilj: zastopati pravice romskih žensk. Poudarek želimo dati na informiranje in izobraževanju romskih žensk in deklet. Pomagati pa hočemo tudi otrokom.

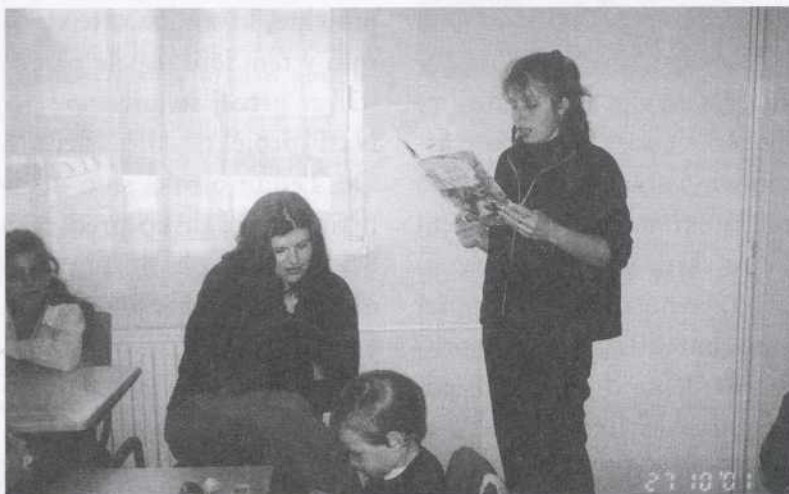
Dosedanje delo (2000 - 2001)

- Ob tednu otroka smo za otroke pripravile gledališko predstavo Sneguljčica. Prireditev je bila 28. 10. 2000 v grajski dvorani v Murski Soboti.
- Izdelovali smo adventne venčke in igrače za otroke.
- Dobrodelna akcija - plenice, katere smo dobili smo razdelile v tri romska naselja.
- Božično-novoletno obdarovanje otrok, v Velenju in pa na Pušči pri vrtcu. V Velenju smo bili 16. 12. 2000, prevoz nam je plačala zveza, igrače smo izdelale same, zbirale pa smo tudi denar za sladkarije.

- Izdelale smo tudi različne izdelke: pisanice, šopke, razne igrače, ... svoje izdelke smo tudi razstavili, ob dnevu romov, kjer smo jih tudi prodajali.
- Ob počastitvi dneva romov smo organizirale kulturno prireditev, ki je bila 26. 4. 2001. Imele smo poezijo mladega pesnika Horvat Romea in pa predavanje

Jožeka Horvata o organiziranju Romov.

- Slavnostno sejo smo imele 22. 9. 2001 v Rogaševcih, kjer smo praznovali prvo obletnico delovanja foruma.
- 19. 10. 2001 smo v Črnomlju bile gostje na Delavnici za romske ženske, naslov delavnice je bil Vloga romske ženske v družini. Delavnico je vodila dr. Alenka Janko-Spreizer.
- V soboto 27. 10. 2001 pa smo za otroke organizirale likovno delavnico v prostorih osnovne šole Sveti Jurij.

3. območno srečanje romskih folklornih skupin

Janja Rošar

Romsko društvo Romani Union Murska Sobota je 20. oktobra 2001 v kino dvorani v Murski Soboti organiziralo tretjo območno srečanje romskih folklornih skupin na katerem so sodelovale folklorne skupine romskih društev iz Prekmurja in sicer Zelenu vejš - Serdica, Zelenu dombu - Puconci, Rjavo dombo - Zenkovci, Čaplja - Vanča vas-Borejci, Pušča - Pušča in Romani Union Murska Sobota. Tovrstno

srečanje je bilo zelo obiskano, saj je dvorana bila skoraj polna, obiskovalci pa so bili navdušeni nad izvedbami plesnih točk skupin. Po mnenju predsednika Zveze Romov Slovenije so folklorne skupine napredovale. Strokovni ogled pa sta opravila mentorica Sandreli Monika in Filip Matko, ki je presenečal s poznavanjem romske folklore. Monika Sandreli je na koncu mentorice folklornih skupin opozorila na pomanjkljivosti ter na napake, ki so bile narejene. Mentorici je

tudi svetovala kako odpraviti napake in nadaljnje vodenje vaj. Po pogovoru Sandrelijeve s plesalci, so ti izrazili željo po skupnih srečanjih izobraževalnega značaja na področju romske folklore.

Đurđevdanski dan

Romsko društvo Romano Pralipe je organiziralo prireditev Đurđevdanski dan.

Praznovanja so se udeležili tudi lokalni organi. ZKD nam je podelila priznanje za dobro sodelovanje na prireditvi, ki je bila 24.

februarja v okviru tretje mednarodne konference o manjšinah. Na prireditvi so sodelovali tudi plesalci folklorne plesne skupine. Na prireditvi je bilo zabavno in veselo. Romi so bili nad prireditvijo zelo navdušeni, saj praznujemo to prireditev vsako leto.

Tajnik romskega društva Maribor Đemaili Elvis izjavlja:

»Dobili smo pravega človeka za reševanje naših problemov« Fatmir Bečiri to prav gotovo je.

Fatmir Bečiri, rojen 17. 5. 1965 v Kosovski Mitrovici, sedaj stalno stanujoč Raičeva ulica 4 Maribor, državljan R Slovenije, živi v Sloveniji že več kot 20 let. Glede na to, da je že pred leti bil pripravljen pomagati in reševati probleme romov, je sedaj predsednik romskega društva v Mariboru, s sedežem na Korbunovi ulici v Mariboru. Uspešno sodeluje z upravnimi državnimi organi, kakor tudi upravnimi organi v mestu Maribor, ki razumejo romsko problematiko in

vprašanje ter probleme hitro in uspešno rešujejo. Vedno je pripravljen pomagati romom, ki se znajdejo v težavah. Že večim je pomagal pridobiti slovensko državljanstvo, v vsakem trenutku je pripravljen priskočiti na pomoč kot prostovoljec pri reševanju stanovanjske problematike, socialnih problemov.

V preteklih letih si je prizadeval na raznih tiskovnih konferencah po tujini, sestankih, srečanjih, čim bolj predstaviti težave romov in skupaj z udeleženci najti njihove rešitve. Kljub vsem prizadevanjem menim, da se bo

na tem področju moralo še veliko narediti, saj problem romov ni samo internega značaja, torej ne zadeva samo Slovenije oziroma Maribora, temveč gre za širši problem, ki bi ga moralo skušati Mednarodno romsko združenje.

Romske otroške prireditve

Romsko društvo Maribor je romskim otrokom pripravilo prireditev, da bi dali pobudo za več uspeha v šoli. Na tej prireditvi so jim podelili priznanje za uspeh, ki so jih dosegli v šoli in jim dali pobudo za nadaljnje delo in učenje. Nastopila je tudi folklorna skupina in tudi dramska skupina. Na prireditvi so bili prisotni predstavniki iz različnih osnovnih šol, namestnik župana MO Maribor, Filozofska fakulteta in celotno predsedstvo romov iz Maribora.

Predavanje »Skrb za zdrave dojke« v romskem naselju Brezje

Tekst: Ljudmila Bajc, foto: Jelenka Kovačič

Dolenjsko društvo za boj proti raku je v okviru programa osveščanja ljudi, da proti raku nismo brez moči, sredi novembra v romskem naselju Brezje pri Novem mestu, pripravilo predavanje za romska dekleta in žene.

Rak je skupno ime za nekaj sto malignih bolezni, ki so po svetu, pa tudi v Sloveniji, različno pogoste. Bolnikov z njimi je povsod iz leta v leto vedno več, pa tudi med vzroki smrti so v razvitem svetu in Sloveniji na drugem mestu, takoj za boleznimi srca in ožilja. Med najpomembnejšimi vzroki za večanje števila bolnikov z rakom so staranje prebivalstva in večja izpostavljenost prebival-

stva nevarnostnimi dejavnikom. Doktorica Nada But Cigler, specialistka patologije in citologije iz novomeške bolnišnice, je govorila o skrbi za zdrave dojke in prisotne poučila o samopregledova-

nju dojk. Težišče Društva za boj proti raku je namreč predvsem pravočasno odkrivanje raka dojk oziroma osveščanje žensk, da se same redno in pravilno pregledujejo.

Sedmi mednarodni romski tabor

Filip Matko

Kako pomembno je znanje o zgodovini romskega naroda v svetu, njegovo izročilo na področju folklorne glasbe in jezika, je še enkrat potrdila organizacija mednarodnega romskega tabora. Tega je že sedmič zapovrstjo pripravila Zveza Romov Slovenije, s sedežem v Murski Soboti, v soboškem Dijaškem domu in sicer v dneh od 20. do 25. avgusta.

Na njem je sodelovalo 40 mladih Romov iz Prekmurja in Krškega ter iz sosednje Avstrije, vodil ga je kar predsednik Zveze Romov Slovenije **Jožek Horvat Muc**, kot glavna mentorica pa trenutno najuspešnejša romologinja na slovenskem **dr. Pavla Štrukelj**. Pred zaključkom tabora je bil izveden še seminar za vodje romskih folklornih skupin,

predstavljen pa je tudi tretji Romski zbornik z naslovom *Romano kedijpe III*, v katerem so zbrani strokovni in poljudni prispevki ter nekaj pesniških poskusov z lanskoletnega šestega mednarodnega romskega tabora, ki je tudi bil v Murski Soboti. In še mnenji dveh udeležencev.

Romeo Horvat Popo: »Izredno sem bil zadovoljen z vsebino številnih predavanj: o jeziku hindu in romskem jeziku ter romskih narečjih v Sloveniji, o romski noši, o delu Rdečega križa, o kriminalu, o izobraževanju Romov ter romski družini. Tudi prihodnje leto se bom udeležil podobnega tabora, kajti ta tabor je trenutno najboljši in se boljše ga ne da najti.«

Tina Horvat: »V prostem času smo imeli veliko organiziranih dejavnosti. Tako smo si lahko ogledali številne starejše filmske posnetke romskih naselij iz ča-

Tina Horvat

sov, ko nas še ni bilo. Večere smo si taborjani popestrili s krsti, zmenkarijami in porokami, a pred koncem tabora je bil še zelo zanimiv seminar za vodje romskih folklornih skupin. Na podoben tabor prihodnje leto bom seveda spet prišla, kajti tu lahko vsak udeleženec spozna veliko mladih Romov iz drugih

Romeo Horvat POPO

krajev in to nam omogoči pripravo skupnih programov za sodelovanje v prihodnje.

Seminaristi 7. romskega tabora

Tretjič Romski zbornik

Filip Matko

Pred zaključkom sedmega mednarodnega romskega tabora, ki je v dneh od 20. do 25. avgusta potekal v murskosoboškem Dijaškem domu, so organizatorji tabora predstavili že tretji Romski zbornik, ki izhaja pod romskim naslovom *Romano kedi-jpe*. Zbornik je izdalo Romsko društvo Romani Union iz Murske Sobote, za založnika je podpisan njihov predsednik Jože Horvat Muc, v nakladi 300 izvodov pa ga je natisnilo podjetje Solidarnost iz Murske Sobote.

V tokratnem zborniku je zajeto strokovno in poljudno gradivo z lanskoletnega šestega mednarodnega romskega tabora, ki so se ga poleg mladih taborjanov udeležili še gostje iz Avstrije, Hrvaške, Zvezne republike Jugoslavije in Makedonije. Na taboru so poučevali in spoznavali romsko izročilo na področju jezika,

glasbe in plesa ter ob tem govorili o indijskih nomadskih plemenih in Romih, o varstvu manjšin v mednarodnih odnosih ter pravnem položaju Romov. Kot pomembnejše avtorje prispevkov je treba omeniti najpomembnejšo romologinjo na Slovenskem, **dr. Pavko Štrukelj**, nadalje pa še **mag. Vero Klopčič** (obe sta s strokovnimi prispevki sodelovali tudi na letošnjem taboru), **Jože-**

ta Horvata in druge. Javnosti so predstavljene tudi pesmi romskega pesnika - začetnika Romea Horvata Popoja. Tako lahko za-
trdimo, da je s tokratnim tretjim Romskim zbornikom v naših rokah bogato gradivo na 49. straneh, ki bo lahko kot pripomoček koristil vzgojiteljem in učiteljem v vzgojnoizobraževalnih ustanovah pa tudi drugim. Finančno so izdaj zbornika Romano kedi-jpe omogočili Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Urad za mladino Ministrstva za šolstvo in šport, Urad za narodnosti vlade RS, Mestna občina Murska Sobota, Zavarovalnica Triglav, LB Pomurska banka in Radenska Radenci.

Srečanje romskih otrok

Oktobra smo imeli v našem društvu srečanje romskih otrok. Zbrali smo se v dvorani v Svetem Juriju. Prišli so tudi otroci iz drugih šol, Cankova, Kuzma, Murska Sobota I., II., III. Otroci smo peli, plesali in imeli lutkovno igro. Všeč mi je bila lutkovna igra Trin frostatiki. Na romskem srečanju mi je bilo lepo, prišlo nas je gledat veliko ljudi in so nam ploskali. Po predstavi smo dobili malico. Na tej prireditvi smo se imeli zelo lepo in tudi drugič bi šel nastopat.

Jožef Šarkezi, 6. razred, OŠ Sv. Jurij

Bil sem v likovni delavnici

Ime mi je Alen Šarkezi in hodim v četrti razred. V soboto smo šli v Sv. Jurij, kjer smo imeli likovno delavnico. Delavnico je vodila Anita Cener. Najprej smo se med seboj predstavili. Nato nam je Anita prebrala zgodbo Mali ježek. Potem smo začeli risati. Jaz sem narisal gozd in sem naredil trganko mušnice in pobarval pobarvanko. Naredili smo plakat in sicer tako, da smo si s tempero pobarvali dlani in naredili odtis na šeleshamer. V delavnici mi je bilo lepo.

Alen Šarkezi, 4. razred, Serdica

Mladi likovni ustvarjalci

Anita Cener

V ženskem forumu smo se letos odločili, da ob Tednu otroka organiziramo likovne delavnice za naše otroke. V soboto, 27. 10. ob 10. uri se je

v Sv. Juriju v šolski dvorani zbralo kar 21 otrok. Na začetku smo se najprej med sabo predstavili. Otrokom sem prebrala zgodbo Mali ježek in otroci so nato risali motiv iz te zgodbe. Na željo pa so otroci imeli še druge

delavnice, kjer so lahko po mili volji ustvarjali svoje likovne izdelke. Ponudile smo jim naslednje delavnice in sicer:

1. Pečatniki iz krompirja, jesenska listja
2. Akvarel (jesenska pokrajina, jesensko sadje)
3. Trganka oziroma lepljenka (gobe, ježki, sadje)
4. Motiv iz zgodbe mali ježek
5. Prosto likovno ustvarjanje (risanje po želji)
6. Moji prsti (plakat z odtisi rok vseh otrok).

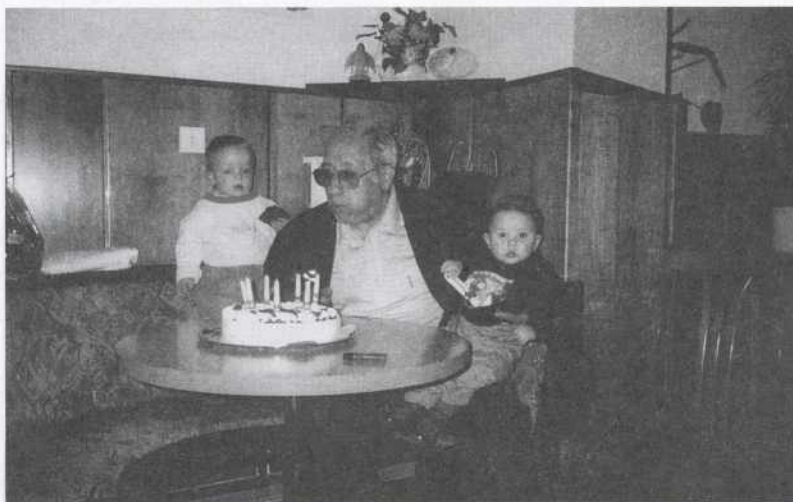
Otroci so bili zelo ustvarjalni, imeli so voljo, da nekaj naredijo, zato je nastalo risbic kar za eno škaflo. Po končanih delavnicah smo poskrbele za malico, za sprostitev oziroma igro v šolski dvorani, otroci pa so nam povedali, da jim je bilo to srečanje všeč in da se bodo naslednjič zopet udeležili takih srečanj, kajti tako imajo možnost, da si najdejo prijatelje, se z njimi družijo, igrajo in kar je najbolj važno, je to, da se imajo leto.

Romsko društvo Rjavo dombo Zenkovci

RD Rjavo dombo Zenkovci

V občino Puconci so vključene večje število vasi (23). Za najbolj urejeno in čisto vas je bila izbrana vas Zenkovci - Rjavo dombo, ki je prejela plaketo in priznanje za

prvo mesto. Pri tem pa je tudi vključen naš predsednik Horvat Štefan, kot časten občan in je bil tudi nagrajen in je prejel priznanje z plaketo za dosedanje delo na področju društvene dejavnosti.

21. julija je prišel težko pričakovani dan. S folkloro smo odšli na morje. Že jutraj ob 4. uri smo se z avtobusom podali na pot. Tudi na avtobusu ni manjkalo zabave. Na avtobusu smo peli, reševali križanke in gledali čudovite pokrajine, ki so se raztezale ob poti. Ob 10.30

uri smo prispeli v Izolo. Na hitro smo se preoblekli v kopalke in odhiteli na plažo. Težko pričakovano morje je bilo že pred nami. Na plaži smo si poiskali mesto, nato pa odhiteli v vodo. Na plaži smo bili do 18. ure zvečer. Potem smo šli nastopat. Nastop je potekel odlično, gledalci niso skrivali navdušenja, saj smo na področju plesa bili zelo uspešni. Tudi drugo leto smo povabljeni v Portorož. Organizator tega izleta je bil predsednik društva Rjavo Dombo Horvat Štefan iz Zenkovec.

RD Rjavo domb Zenkovci

Dolores Horvat

Pogovor o plesnih napakah

V soboto, 26. 10. 2001 smo folklorna skupina **Rjavo dombo** imeli sestanek v bifeju pri Aniti. Sestanek se je začel ob dveh. Na ta sestanek smo povabili mentorico **Moniko Sandreli**. Tega sestanka se je udeležil tudi predsednik **Jože Horvat Muc** in dve dekleti. Povabljeni smo bili vsi, ki sodelujemo pri folklori. Monika nam je predstavila nekaj pravil, ki jih je pri plesu potrebno upoštevati. Povedala nam je tiste najbolj osnovne napake, ki so pogoste pri nas. Dala nam je kar nekaj nasvetov kako jih izboljšati. Svetovala nam je, kako se naj odločamo pri izbiri kaset. Poučila nas je tudi o tem, kako se držati na odru. Predvsem pomemben je izraz na obrazu, oziroma tvoje izražanje. K tej temi spada tudi to, da pred občinstvom ne gledaš v tla, ampak da si sproščen in nasmejan. Opozorila nas je tudi na to, da se v plesu ne smeš pogovarjati, ampak se truditi, da ga izpelješ na najlepši način. Večina nas je spoznala, da se bo v prihodnje treba bolj potruditi.

Po tem pogovoru smo se počutili boljše, saj smo spoznali kakšne napake delamo in kako jih popraviti. Monika nam je o tej temi, se pravi o plesu zelo dobro predavala. Njeno predavanje je bilo dobro, saj se vidi, da se spozna na ples. V imenu celotne folklore se ji za ta pogovor in nasvete zahvaljujemo.

Dolores Horvat

Maribor, od 15. - 20. 10. 2001

Teden romske kulture II

Sandreli Monika

V Mariboru je od 15. - 20. 10. 2001 potekal Teden romske kulture II. Prvi dan, v ponedeljek je bila tiskovna konferenca in okrogla miza na temo »Družbena integracija marginalnih skupin«, predstavitev romskih društev Slovenije ter predstavitev referatov slovenskih strokovnjakov za romska vprašanja. Na mariborskem radiu študent pa so vrteli romsko glasbo. V tem tednu so vrteli tudi dva filma in sicer Kdo neki tam poje in Nori tujec. Kar nekaj krat v tem tednu sta se predstavila romska glasbenika iz Maribora Haiti Kadri in Bejta Ramadan. Bila je predstavljena

tudi romska uspavanka za Matuja ter fotografska razstava avtorice Nade Žgank z naslovom Romi. V Jazz klubu Satchmo je

imela koncert skupian Ira Roma, ki postaja pri nas v Sloveniji vse bolj znana in priljubljena. Organizator tedna romske kulture Mariborska knjižnica ter Infočuk pa sta teden zaključila s prireditvijo Ciganska žurka, kjer so nastopali Haliti Kadri in Bejta Ramadan, romska glasbena skupina Kanela iz Murske Sobotice ter folkloristi romskega društva Romani Union Murska Sobota. Prireditvev je podprla Mestna občina Maribor.

Adrijana Šarkezi, vrtec Serdica

Nekaj o našem društvu

Robertina-Tina

Naše društvo **Zeleno dombu** se je ustanovilo leta 1996 in sicer je bilo prvo društvo v puconski občini. Vsi mladi smo se neizmerno veselili, da bomo plesali in bomo s tem ohranili romsko kulturo. To vodstvo, ki je ustanovilo društvo, namreč ni delovalo pravilno in se držalo statuta. Vsi mladi, ki smo bili v tem društvu smo doživeli veliko razočaranje. Kar dolgo je društvo delovalo tako nepravilno in ga je vodila ena sama oseba. Jaz osebno bi samo plesala in nisem se pa zavedala, zakaj plešem in kaj se dogaja v društvu. Bilo je devet parov, ki so plesali v društvu, od devetih parov sem jaz edina vztrajala do konca pri društvu Zeleno dombu in plesala kot solo plesalka. Prejšnji

predsednik je naredil zelo slabo luč na društvo v očeh vseh društev, ki delujejo v Sloveniji. To smo hitro spremenili in zamenjali predsednika z zelo veliko težavo, toda vendarle smo uspeli s pomočjo **g. Jožeka Horvata Muc** in vsem, ki so nam pomagali se zelo zahvaljujemo. Čeprav smo bili eno leto v mirovanju, sedaj spet delujemo normalno in veliko boljše kot prej. To smo proslavili s tem, da smo priredili eno manjšo veselico pri potoku. Za jedačo in prijačo je bilo poskrbljeno, kot tudi za glasbo, igrala nam je skupina Vampi, za dobro vzdušje pa je poskrbela folklorna skupina Zeleno dombu z zelo odličnim plesom. Imeli smo tudi razne nastope, kjer nas je občinstvo odlično sprejelo.

Za vse dobrega kar je že to društvo doživelo in vse lepega kar ga še čaka, se lahko zahvalimo našemu sedanjemu predsedniku **g. Marjanu Drvariču** in vsem novim članom in tudi tistim, ki vodijo društvo. To so: predsednik Marjan Drvarič, podpredsednik Jože Leskar, blagajnik Ivan Ratko, tajnica Anđelina Kovač, zapisnikar Geza Kovač, mentorica Robrtina Ratko in vsi ostali člani (36). Vsem tem, ki so se dobesedno borili, da sploh še obstaja društvo Zeleno dombu, se iskreno zahvaljuje Robertina.

Sedmi mednarodni romski tabor

Robertina-Tina

Sedmi mednarodni romski tabor se je začel 20. 8. 2001 v dijaškem domu v Murski Soboti. Tega tabora smo se prvič udeležili tudi mladi romi iz društva Zeleno dombu iz Puconec. To smo bili: Renata, Aleš, Sendi, Žarko in jaz Tina. Na taboru so tudi mladi iz društev Romani Union, Pušče, Serdice, Krškega in seveda tudi mi iz Puconec. Zelo čudno smo se počutili, ker smo bili prvič na taboru in se nismo poznali med sabo. Ne vem zakaj, toda nihče si ni upal govoriti z mano. Prvi se je opogumil Romeo Popo, ki je potem še preveč govoril in so ga morali ustaviti. Moramo priznati, da smo vsi mislili, da bo le dosti predavanj in se bomo dolgočasili. Čisto drugače je bilo kot smo si predstavljali. Preda-

vanja so nas zelo zanimala in smo imeli veliko vprašanj. Najbolj izmed vseh predavanj nas je zanimal romski jezik, o katerem nam je predaval g. Jožek Horvat Muc. Zelo nam je bilo nerodno, ko so vsi govorili v romskem jeziku, le mi smo bili velike izjeme. Zato smo se odločili, da se bomo naučili svoj materin jezik in ga bomo govorili in se ga ne bomo sramovali. Toliko koliko smo se naučili na taboru smo se tudi zabavali, bilo je vsega mogočega, od poroke do zmenkarij. Vsem tem, ki so bili na taboru se iskreno zahvaljujemo za prijaznost in ker smo postali zelo dobri prijatelji, se imamo zahvaliti organizatorju in vodji tabora. Vem, ker se že dosti zahvaljujem, toda druge besede niso dovolj iskrene kot je beseda hvala. In to je tudi beseda, ki bi jo na koncu rekla, hvala!

ŠUKAR ČHEJ

HEJ DEJVLA SO ME DIKHJUM, NAŽAUNAF SO PE MANGE SIKAUDJA, VEI TRI ŽUVLI VEJ SO PA ME BUKHAULU. DIKJUM DJEJKHA ČHA TE KHEJLEL ASEJ SUKAR HILI KAJ TE MEJREL. U ČHAUVE PAL LATE DIKHEN UJ PA ČAK TE AUSEL KAUMEL. TE PHEJNEL: »ČHAUVE UŽAUREN KHLIK, KADA ME BAURGJOVAU BUTER ME NA AUSAU.« KADA KHEJLEL I ROKJA LAKE PE UČHE AZDINKEJREL. AUR ČHAUJA PUMEN LAŽANAHI HAM OJ PA MEJK BUTLER I ROKJA IRINKEJREL. MAN PALU ODER PRE ŠUKAR AUČHENCA DIKHLAHI. KADA MAN ADALA ŠUKAR LANGAKRE AUČHA LENAHI EZBE SA BORZISAJOVAUNI. ŽAUHI PAL LATE HOT LATER PHUČAUHI TE OVLAHI MRI ŽUVLI OJ PA MANDER NAUŠI GEJLI. ADAU ME ČAUČE NA HAJOVAF HAM AURI RIKERAU, TE UŽARAU ADALA ČHA TE LA UŠTIDAU.

Robertina-Tina

SOSKE DEJL

SOSKE DEJL, PUMEN PHUČEN SAKU DIJ U ROMA. SOSKE MEN NAUN TE HAL? SOSKE SAM ČORE, TE SOSKE MEN NIKO NA KAUMEL? ME ŽAUNAF SOSKE, KAJ MEN NAUN TE HAL, KAJ SAM ČORE, TE KAJ MEN NAUN LOJ! TE DAJ SAM SAKU DIJ MAUTE. SOSKE SAM MAUTE, PA MEN NIKO NA PHUČEL. MER AMARI BRIGA ŽAUNAS ČAK AMEN ROMA.

Robertina-Tina

SO SASAMA SA DIJEMTU

*Sa so sasama sa dijem tu,
tale čoro soduj đene
posanisadam barvale,
golesi so volisadamera.*

*Akana avere tu pinčardan,
a manči tu asaljan,
đdumidijan man zadno drom.
Vačardan mandī,
me te tu ka ava amala,
i ako me tut volisademtut.*

*Sudbina amen ni manglja.
Sa so dijanma
i so dijemtu irisadam,
soduj đene tale barvale
opet đorore ačiljam.*

VSE, KAR SEM IMEL SEM TI DAL

*Vse, kar sem imel, sem ti dal,
od siromaka
oba bogata sva postala,
ker rada sva se imela.*

*Sedaj ti drugega si spoznala,
a meni si se le smejala,
poljub slovesa si mi dala.
In rekla,
da le prijatelja bova ostala.*

*Čeprav jaz rad sem te imel,
usoda naju ni hotela,
vrnila sva si vse,
kar sva si dala,
oba od bogataša
siromaka sva postala.*

SAŠO NEZIROVIČ

ŠOLA

*Čas šole bliža se
in jaz vse bolj sprašujem se,
kako v šolo naj grem jaz.*

*Kako v šolo naj grem jaz,
mati moja, če copat nimam spet,
kako v šolo naj grem jaz,
mati moja, če pisala nimam spet,
kako v šolo naj grem jaz,
mati moja, če zvezka nimam jaz?*

*In mati odgovori:
»Hčerka draga moja,
če nič nimaš, ti ni treba v šolo iti.«*

LULUĐIN

*Ane livačin pašli luluđin,
so holjame dikljama.
Ni đanav so si lači,
mora te pučavla.
Paše late me điljem,
i pučljem la:
»Sose tu luluđin gejate žalostno
i nasvali san?«
I luluđin odgovoril,
»Bistardan li so ane škola siklijan,
da bi pajesko životo naj.«*

ROŽA

*Sredi travnika ležala roža je,
ki grdo gledala me je.
Ne vem, kaj ji je,
vprašati trebalo bo njo.
In jaz stopim k njej:
»Zakaj rožica tako žalostna
in slabotna si?«
»Mlado dekle ti odgovorim.
Si pozabila, kaj v šoli si se naučila,
da voda vir življenja je«,
roža ovenela mi odgovori.*

SILVANA NEZIROVIČ

AMEN ROMA

*Amen roma sam ponižime,
golesi so gađe ni mančen amen.*

*Amen roma sam ponižime,
golesi so aver boja morči inđara,
golesi so ni misli isto sar aver.*

Amen roma manga te družu amen.

*Čave amen voli te čera,
golesi so za bodučnost amen misli.*

*Amere čave mančen tumenca te čelenpe,
sar bari familija zajedno te ičaren,
tumenči nimančen kančik bilače te čeren.*

*A sa gova si đabe,
tumari dar beri si,
tumen ni mančen amari boja tale amari
morči.*

BOJAN IBRAIMOVIC

MI ROMI

*Mi romi smo ponižani,
ker drugi drugače gledajo nas.*

*Mi romi smo ponižani,
ker drugačno barvo kože nosimo,
ker drugače razmišljamo.*

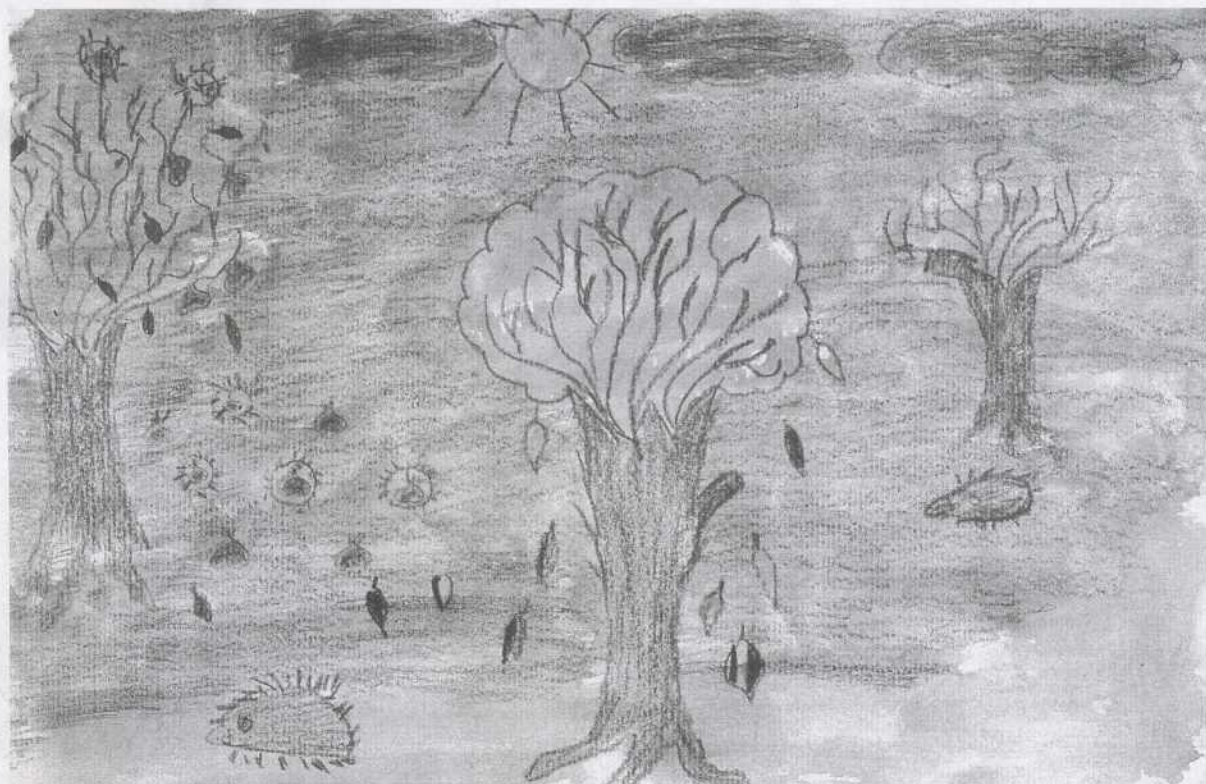
*Mi romi radi z drugimi stike navežemo,
ker radi mi se družimo.*

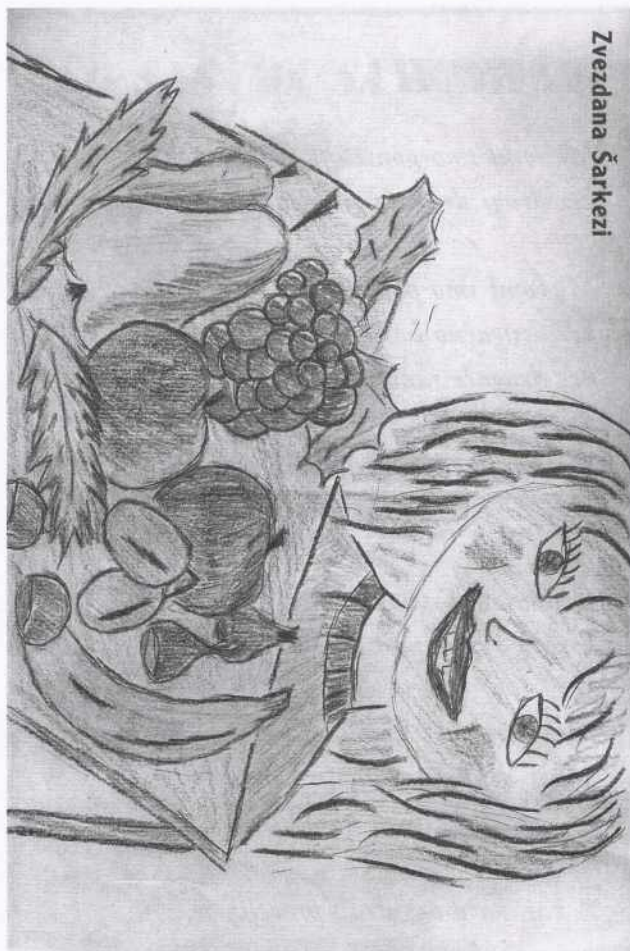
*Otroke radi delamo,
ker na prihodnost mislimo.*

*Naši otroci bi radi se z vami poigrali,
kakor družina skupaj bi držali
in nič žalega vam naredili.*

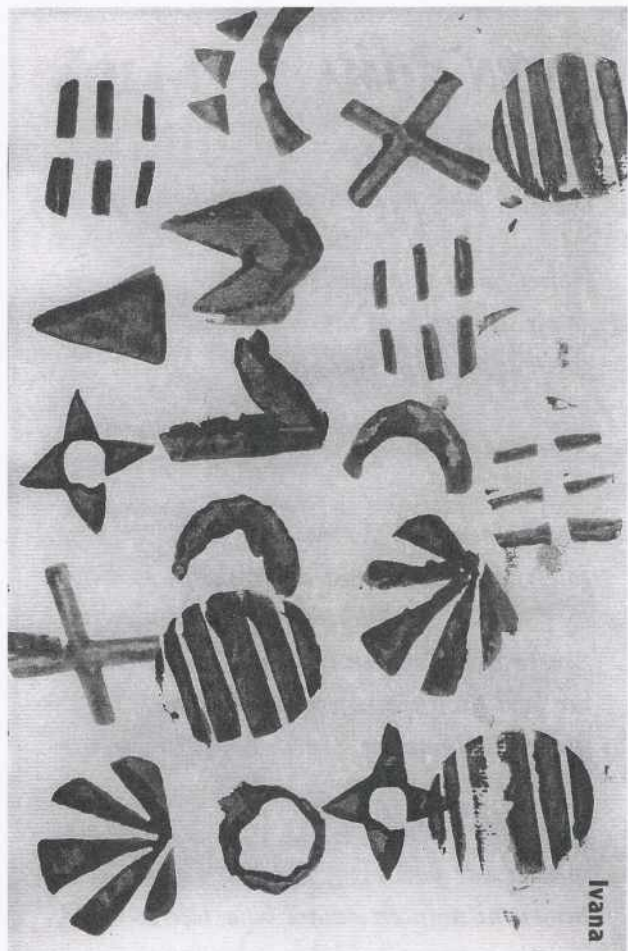
*A kaj, ko v vas strah prevelik je,
ker našo kožo vi ne marate.*

BOJAN IBRAIMOVIC

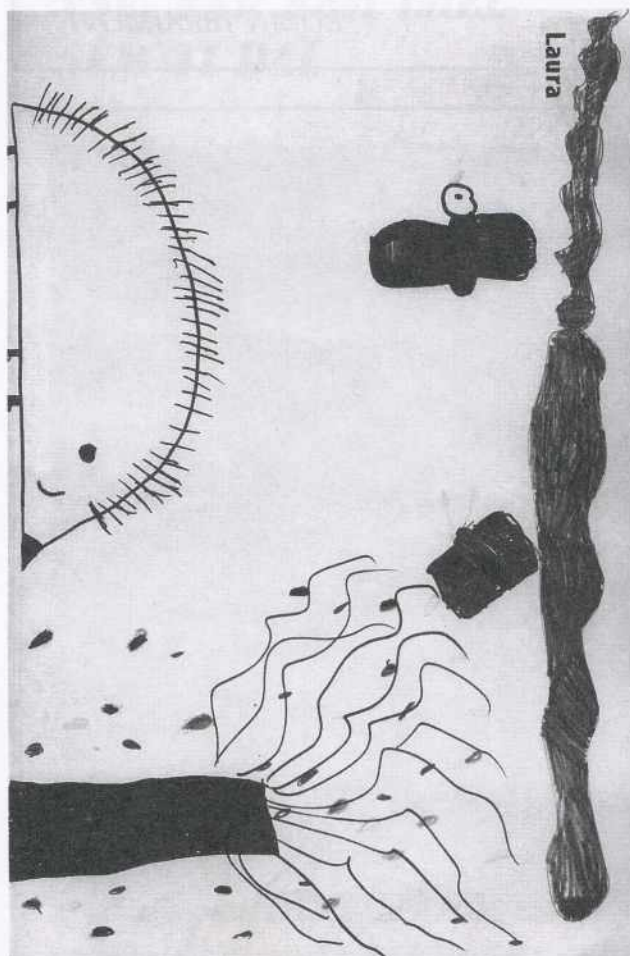

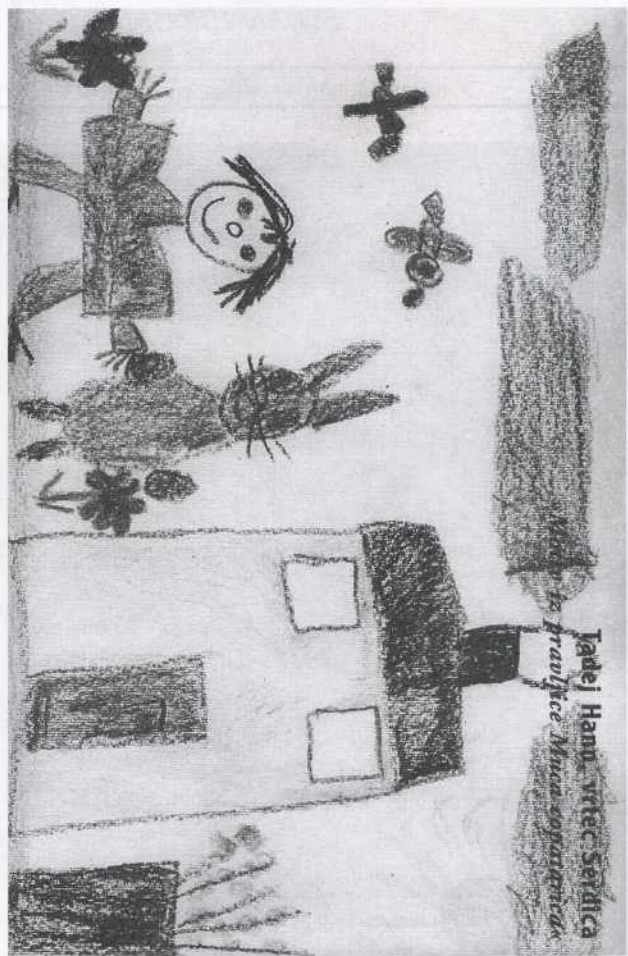
Zvezdana Šarkezi

Ivana

Laura

Tadej Hanu, vtrec serdica
Mama in praprica Mica soparantna

